

Szerenád dobra, cintányérra és más ütőhangszerekre*

Tar Károly könyvének címe, amit a regény kilencedik fejezetének ironikus szöveggörnyezetéből* emelt ki az ábrázolt világ kizárólag ironikus megélhetőségére utaló Szergej Dovlatov-i fanyarsággal, maga is ironikus, disszonáns, groteszk és talán abszurd is, akár a világ, miként azt a regény beszélője látja. Alcíme pedig - Külső könyv - kezdetben értelmezhetetlen, hiszen nem tudjuk, mihez képest külső. Az olvasás során derül ki, hogy ezzel a könyvtestként megképződött szöveggel párhuzamosan folyamatosan íródik egy lezáratlan, alakját minduntalan változtató, önmagát fölülíró belső könyv is, egy, a végtelenséget megcélzó parancs esszé, amely az önvizsgálat útján kívánja megismerni a minden pillanatban lezáruló, és újra kezdődő világot.

Tar Károly krúdys zamatú, hosszan kitartott mondataira ügyel leginkább, ízeket, hangulatokat, gesztusokat ejt rabul általuk, és lassan, kényelmesen ízlelgeti őket. A mondat fontosabb számára a tényeknél, ezért író, nem pedig szóesztergályos, így szövegében a vasárnapi ebédnél Anti bácsi, az egyéniséggel rendelkező magántaxis ül asztalhoz, egy bekezdés után pedig már Gyula bácsiként falatozik. Persze nem az a fontos, hogy akkor végtére is Gyula-e vagy Anti, hanem a mondatok, amelyek oly inycsiklandóan gőzölögnek, csábosan remegnek, zsírosan csusszannak, akár az ünnepi menü a hajdan volt asztalon. A mű végén a szerző viszont rácsáfol, hogy figyelmetlenségről lenne szó: „Mit kezdjen az ember egy duzzogó hőssel, aki egykor Lajos volt és most valamiért Jenci névre hallgat”- írja erre vonatkozóan. Elbeszélésében a névcseré módszeressé válik, a lényegében autobiografikus mű alanya és beszélője különböző neveket használva van jelen a szövegben, amely előtérbe hozza az életrajziséget, a vallomásságot, a jelent, amiről csak „kiokádni” lehet a mondatokat miként a föld teszi a Biblia szerint az ő lakosaival. Nem tudható pontosan, hogy előtte a szerző zabált-e be a világból, vagy a jelen habzsolta-e fel az író, vagy éppen a múlt tette ezt vele, ezen hatások egymásra utalásáról összetett, pontosan fogalmazott mondatokból épített öntörvényű szövegvilág tanúskodik, s amivel „a jelenből a mindig szebbnek képzelt jövőbe csavarodó mondatok” révén kell megküzdnie az írónak, hogy megszabaduljon a „szebbnek képzelt” jövő mögött rejtőző (halál) bizonyosság fogvacogtató rémületétől.

Az elbeszélő jövőbe fordulási igyekezete saját belső egyensúlynak megteremtését célozza, ám az óhajtott harmónia helyett egyre fokozódó zaklatottságra utalnak az egyébként végig kiegyensúlyozott mondatok. Megszólalásának hőfoka meghaladja a próza tűréshatárát, és a líra hevületéhez közelít, a beszélő egyre inkább megnyíló lírai alannya válik, és egy izzásig hevített tudatregényben ölt szövegtestet.

A Kolozsvárott született, Svédországban élő Tar károly – kétségtelenül egyenlőségjel tehető író és regény elbeszélője közé – befelé figyel, eközben azt is

láttatja, ahogy a környezetében tapasztaltak lecsapódnak gondolatai között. Ennél fogva olyan témákkal is foglalkozik, amelyek inkább publicista tollára kívánczónának. Ezek fölötti töprengése viszont meghaladja a közírás elvárás-horizontját és a stílári követelményeit, így parázs intenzitású prózává nemesül. Gondolkodásában igyekszik fölfedni azokat a szálakat, amelyek mindent mindennel összefűznek, ezért számos bölcsességként értelmezhető idézetet illeszt szövegébe, a mű első fejezetét jószerevel megismétlő záró fejezet pedig egy olyan regényszerkezetre utal, amely hathatósan mímeli a gondolkodás befejezhetetlenségét, az újra-és újragondolás, az örök kételkedés igényét.

Az idézett Marcus Aurelius továbbgondolásra serkentő megállapításai, Szókratész és Platón bölcsellete (és számos egyéb idézet) minduntalan arra inti az elbeszélőt, hogy a szavak pusztá egymásmellé rakosgatása helyett értelemmel felruházott, mások által újra- vagy továbbértelmezésre érdemesülő mondatokat alkosson, az üres és „mögöttes” beszéd helyett tartalmasan és egyenesen fogalmazzon/éljen, így világ- és önmegértési kísérletében (esszéisztikus tudatregényében) természetszerűen bukkannak fel egyebek közt itt a morálfilozófiai gondolatokat generáló vallásbölcséleti kérdések. Az önfaggató, a világra rákérdező esszéprózája kizárja a lineáris történetmondás folyamatosságát, a történeteket és azok elbeszélését viszont nem. „Az idő, ha oly törekeny és pazarló is, apró történéseiben megfogható”- v éli az író, és e meggyőződését módszerré téve, az időt megfogó apró történések elbeszéléséből építi fel, mintegy rekonstruálja a regényének önéletrajzi vonatkozású vezérszálát, miközben humorával, ironiájával és önironiájával megkapó, olvasmányos stílusú szövegeket hoz létre. Önmegismerési és önmegértési (esszé)kísérletei során önmagából megalkotja hasonmását, hogy legmegfelelőbb partnere és opponense legyen termékeny vitái során, múltjának rekonstrukciójában vagy éppen szürreális és fantasztikus álmaiban.

FEKETE J. JÓZSEF

* Megjelent az Irodalmi Jelen 2007 augusztusi számában

** ”A helyszínen egy - a nagyközség lelkes fiataljaiból összeállított csapat doból, cintányérral és más ütőhangszerekkel felszerelten a legfelsőbb vezetőit dicsőítő műsorral kedveskedett, a teheneknek és az akció záró momentumára meghívott aktivistáknak”

A Magyar Gyermeekrajz Világmúzeum

Az ötlettől a megvalósulásig és tovább

ÁLLANDÓ KIÁLLÍTÁS

MEGNYÍLT 2003-BAN

A kiállítás mehetnekinhető
hétköznap 10–18 óráig

1 0 5 2 Budapest emmelweis u . . .

2007. július 15-én kiállítással egybekötött kis jubileumát ülte Budapesten a Magyar Gyermeekrajz Világ -múzeuma a Magyarok Világszövetségének a Székházában. Előjáróban Patrubány Miklós, a Magyarok Világszövetségének az elnöke szolt. A mindenhonnan magyarok szövetségi vezetője méltatta e művészi vállalkozás bátorságát, nagyszerűségét és sajátos jellegét, nyomatékosítva egyszerűen azt a tényt, hogy Budapesten a világon az elsők között létesült a gyermekek kreativitását, sajátos vizuális világát egységbe foglaló múzeum, művészeti intézmény.

A magyar gyermeekrajz múzeum jelentőségét csak növeli az a körülmény - közelített az el-

nök a politikum világa felé -, hogy Magyarországon ma olyan kormány regnál, amely számára teljességgel közömbös a magyar kultúra helyzete, érdektelen mind a magyar múlt értékei, mind a jelen szellemi-művelődési élete iránt, mind pedig jövőjét illetően. Idegen tőle minden, ami nemzeti.

Ez rendkívül rossz ómen. Különösen olyan körülmények között, amikor a mindent egynemű szürkévé foncsorozó globalizációs brüsszeli politika óhatatlanul a nemzeti kultúrák ellen hat; akkor, amikor magát a nemzeti fölé helyező kozmopo-

Elérhetőségünk:

Magyarországi múzeumunk címe:
1052 Budapest, Semmelweis u. 1.
Honlapunk címe:
<http://www.muveszetek.hu/gyermekrajz>
imre.gudinna.com
Mobil: 0670 6232522

Kedves Hölgyem! Kedves Uram! Kedves Fiatal Barátom!

Szeretettel meghívjuk a Magyarok Házába,
a Kossuth Kerengőbe

(Magyarok Háza, 1052 Budapest, Semmelweis u. 1-3)

2007. július 29-én, vasárnap 18 órára

MAGYAR GYERMEKRAJZ VILÁGMÚZEUMÁNAK

kiállítás-megnyitójára

Megnyitja: JUHOS KISS SÁNDOR

A kiállítás megtekinthető hétköznap 10–18 óráig

lita liberális szemlélet már pusztá létével is a hagyományos és a bevált értékek hervadását, pusztulását vonja maga után.

A Világ Magyar Gyermekrajz Múzeuma Kasza Imre Svédországban élő festőművész kezdeményezésére jött létre. Kasza Imre a kolozsvári Ion Andreescu Képzőművészeti Főiskola festő-szakán végzett a hetvenes években, Abodi Nagy Béla festőművész osztályában. Fiatal alkotóként a szebeni Bruckenthal múzeumba került. Muzeológusként ebben a különös hangulatú ódon, jószerevel német ajkú városban - néhány évtized alatt teljesen elrománosították! - döbrent rá Erdély, e történelmi táj igazi valóságára: a három nép századokra visszatekintő együttéléséből eredő, különösen gazdag kultúrkincsre, lakóinak sajtáságos élet- és világszemléletére, lelki és anyagi gazdagságára. Ott kezdett - eleinte kirótt feladatként, később meggyőződéssel, hivatásszerűen - foglalkozni a gyerekekkel, szervezve egy eladdig ismeretlen pedagógiai-alkotói szempontokat érvényesítő gyermekrajz iskolát. Svédországba kerülve, Kasza Stockholmban megalapította az ország első gyermekrajz múzeumát. Ezt követte a hasonló magyar gyermek-intézmény. Budapesten a Magyar Gyermekrajz Világúzeuma számára a Magyarok Világszövetsége állandó kiállítás-lehetőséget biztosít a székház Kossuth kerengőjében. A múzeum anyagának gondozását a Magyarok Házának mindenkori művészeti igazgatója, dr.

Medvigy Endre neves irodalomkutató látja el. A Világ Magyar Gyermekekrajz Múzeumának célja, hogy rajzolásra való késztetéssel, a rajzok befogadásával, a kis alkotók művészi hajlamainak ápolásával az alapító művész és segítő társai a gyermekek magyarságtudatát gyarapítsa és ápolja. A Világ Magyar Gyermekekrajz Múzeuma internetes honlapon közzé teszi a kiállított alkotásokat, és együttműködésre törekszik a magyar nyelvű gyermeklapokkal, iskolásokkal és szülői közösségekkel. A Kolozsváron megjelenő gyermeklap, a Napsugár jelen lévő főszerkesztője, Zsigmond Emese együttműködéséről biztosította Kasza Imre festőművész. A lap hasábjain készséggel közlik a kis alkotók munkáit, honlapjukon szintén helyet biztosítanak számukra.

Elvárásolt, csodás világ a gyermekeké. Álomvilág és tudatos jelenlét. A gyermek világa makulátlanul őszinte, a legkevésbé sem manipulált, eszmény és valóság örömhözó egysége. A kisgyermek rajzaikon képi megfogalmazásban küldik lélegzetelállító expresszivitású üzeneteiket felénk. Ezeket az értékeket a Magyar Gyermekekrajz Világműzeuma rendeltetéséből adódóan megőrzi a kései utódoknak is, azzal a megszívlelendő céllal, hogy mindennapi hajszáinkban, tülekedéseinkben mindig és mindenhol lelki szemeink előtt lebegjen a kicsinyek őszintesége, akik alkotásaikkal csakúgy, mint létükkel „aranykaput” nyitnak a felnőt-

teknek egy harmonikusabb világra. A gyermek a maga őszinteségével és romlatlanságával örök példakép kell, hogy legyen számunkra - fejezte be fejtegetéseit Kasza Imre festőművész, alapító elnök. A Magyar Gyermekrajz Világmuzeum nyitott intézmény: mindig szeretettel várja az újabb és újabb kis alkotók jelentkezését. A múzeum a következő honlapokon érhető el:

<http://www.vmgym.hu>

<http://home.swipnet.se/goldfish/>

Aniszi Kálmán